

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА НЕПОВНОЛІТНІХ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Віолетта КАТУНІНА,

*Студентка 3-го курсу Національного аерокосмічного
університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»*

Науковий керівник: *Гуцу С.Ф., канд. юрид. наук,
доцент, доцент кафедри права Національного
аерокосмічного університету
ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»*

Сьогодні сучасні діти живуть в інформаційному суспільстві і вони навіть не уявлять, яке це життя без Інтернету. Для них онлайн і офлайн – це один і той самий світ, і в цьому світі вони мають купу можливостей для реалізації своїх прав. Права дітей існують в онлайні так само, як і в офлайн, наприклад, право на освіту діти реалізують через онлайн курси, право на дозвілля і гру – через онлайн ігри, право на інформацію – просто через пошук. Але в Інтернеті можна натрапити і на інформацію, до якої підліткова нервова система нерідко виявляється невідповідною і без необхідного захисту стає достатньо вразливою. Тобто, проблема інформаційної безпеки малолітніх і неповнолітніх сьогодні є надзвичайно актуальною і зумовлює негайне вирішення питань, пов'язаних з упорядкуванням інформаційного онлайн простору України.

Для підлітків Інтернет став частиною життя. Там вони знайомляться з новими людьми, навчаються, грають, шукають необхідну інформацію, яка має відношення до їх шкільних завдань або відповідає їхнім інтересам. Але, чимало дітей і неповнолітніх, використовуючи Інтернет, навіть не замислюються яка небезпека може чекати на них.

На законодавчому рівні можна виявити такі підходи щодо забезпечення інформаційної безпеки і прав дітей.

У ст. 52 Конституції України сказано, що дитинство охороняється державою. Закон України «Про охорону дитинства» (абз. 4 ст. 20) передбачає заборону пропагування у ЗМІ культу насильства і жорстокості, розповсюдження порнографії та інформації, що зневажає людську гідність і завдає шкоди моральному благополуччю дитини [1].

У ст. 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» конкретно визначені заборони щодо трансляції програм або їх відеосюжетів, які можуть завдати шкоди фізичному, психічному, чи моральному розвитку дітей та підлітків, якщо вони мають змогу їх дивитися, а також розповсюдження і реклами порнографічних матеріалів та предметів пропаганди наркотичних засобів, психотропних речовин з будь-якою метою їх застосування. Забороняється використання у програмах та передачах на телебаченні і радіо прихованих вставок, які впливають на підсвідомість людини та/або чинять шкідливий вплив на стан її здоров'я [2].

Потрібно визначити особливості виховання дітей в їх ставленні до інформаційно-комунікаційних технологій:

1. Діти віком від 6 до 10 років – дошкільний і шкільний вік. Діти в цьому віці дуже легко освоюють Інтернет, відвідують пізнавальні сайти, ігри, однак, сильно залежать від дорослих, котрі відіграють ключову роль у навчанні дітей безпечному користуванню Інтернетом. В цьому віці потрібно привчити дитину радитись з батьками і негайно повідомляти про появу небажаної інформації. Навчити дітей конфіденційності і не розповсюджувати свої дані та дані своєї сім'ї. Довірливі відносини між батьками та дітьми – будуть найкраще допомагати в цьому.

2. Діти віком від 10 до 13 років – середній шкільний вік. В цьому віці діти вже більш активно починають користуватися мережею Інтернету. Наприклад, шукати матеріал для шкільних проєктів, спілкуватись у чатах, слухати музику або грати в комп'ютерні ігри, тобто, вони прагнуть більшої самостійності. Підлітку потрібно пояснити, що не все, що знаходиться в Інтернеті є перевіреною інформацією. Можна увімкнути програму батьківського контролю та безпечного пошуку.

3. Діти віком від 14 до 17 років – старший шкільний вік. В цьому віці потрібно говорити з підлітками про їх друзів і чим вони займаються, нагадати про те, щоб вони повідомляли коли щось або хтось в Інтернеті погрожує їм.

Для того щоб захистити неповнолітніх від психологічного, морального та фізичного насильства в Інтернеті, а також загроз і викликів, які несе сьогодні інформаційний простір, необхідна взаємодія сім'ї та загальноосвітніх навчальних закладів, зокрема щодо питання формування у підлітків компетенцій безпечної роботи з інформацією в Інтернеті [3].

Серед ризиків в Інтернеті діти одразу називають найвідоміші: віруси – 39%, «дорослий» контент (маються на увазі сайти із порнографічним змістом) – 21%, Інтернет-залежність – 19% та шахрайство (мається на увазі викрадення особистої інформації і паролів, банківської інформації, шахрайство за допомогою Інтернет-магазинів та онлайн-сервісів з платними СМС) – 3,45%. Дослідження показало: що чим дорослішою стає дитина, тим більш безтурботно вона починає поводити себе в Інтернеті. Так, на реальну зустріч з людиною, з якою знайомі лише віртуально, вже ходили майже 12% опитаних дітей віком 10-11 років та більше ніж 60% підлітків 15-17 років (графік 1). Дані про своїх батьків у мережі (місце роботи, посада) залишили 0,4 дітей віком 10-11 років та 6,5% 15-17-річних. Найпопулярніші за відвідуваністю серед дітей ресурси в Інтернеті – соціальні мережі – містять найбільшу загрозу з точки зору доступності особистої інформації для сторонніх осіб. У соціальних мережах свій особистий номер телефону вже залишили 46% дітей 10-17 років, вказали домашню адресу – 36%, розмістили особисті фотографії – 51% [4].

З наведеного, можна зробити висновок, що у нас в країні є недостатній рівень поінформованості дітей на тему безпеки і безпечного користування Інтернетом. Тому виникає необхідність у поширенні правової грамотності серед неповнолітніх та батьків, а також зосередження уваги держави на цій проблемі. На нашу думку доцільним було б розробити і провести комплекси освітніх і роз'яснювальних заходів з залученням фахівців-юристів, психологів, працівників правоохоронних органів, суспільних організацій.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про охорону дитинства» // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 30. – С. 142.
2. Закон України «Про телебачення і радіомовлення»: зб. законодавчих і нормативних актів: Інформація та реклама в Україні. – К., 2010. – Вид. СПД Паливода А.В. – С. 437.
3. Ковальчук В. Н. Забезпечення інформаційної безпеки старшокласників у комп'ютерно-орієнтованому навчальному середовищі: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.10 / Ковальчук Вікторія Наумівна. – Житомир, 2011. – 291 с.
4. Рівень обізнаності українців щодо безпеки дітей в Інтернеті. URL: https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/Anonces/safe_internet_day/UNESCO_research_whitepaper_UA.pdf